

Online Adres <http://www.hemarge.org.tr/>
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği-HEMAR-G
yayın organıdır

ISSN:1307- 9557 (Basılı), ISSN: 1307- 9549 (Online)
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2018; 20(1): 23-32

**Hemşirelikte
Araştırma
Geliştirme
Dergisi**

Geçici Göç Yaşayan Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Kavramı Algılarının Belirlenmesi*

Determination of Self-Concept Perceptions of Nursing Students Who Temporarily Migrated

Kadriye ÖZKOL KILINÇ^{a1}, Çiğdem Gamze ÖZKAN^a, Yeter KURT^a, Havva ÖZTÜRK^b

^aArş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, TRABZON

^bProf. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, TRABZON

Özgün Araştırma

Öz

Amaç: Üniversite öğrencileri öğrenim görmek amacıyla yaşadıkları şehirlerden geçici de olsa göç etmek zorundadırlar. Öğrenciler bu dönem içinde gençlikten yetişkinliğe doğru geçiş yapmakta, fiziksel ve ruhsal gelişme ile baş etmek zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla, bu süreçte benlikleri ile ilgili olumlu ya da olumsuz durumlar ile karşılaşabilmektedirler. Bu doğrultuda çalışma, geçici göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin kendilerini başka kişiler ile kıyasladıkları zaman benlik kavramlarını nasıl algıladıklarını belirlemek için yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde okuyan 174 birinci sınıf öğrencisinden, geçici göç yaşayan ve araştırmayı kabul eden 101 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, Bilgi formu ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği kullanılarak toplanmış; frekans, ortalama, Mann Withney U ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %85,1'i kız olup, %77,2'sinin ailesi onlara demokratik davranmaktadır. Bununla birlikte, %27,7'si daha önceden geçici olarak ailelerinden ayrılmıştır. Öğrencilerin Sosyal Karşılaştırma Ölçeğinden aldıkları ortalama puan 80,48±15,30'dur. Ayrıca, ailelerinin tutumu demokratik olan (U=623,500, p=0,027) ve daha

¹E-mail adres: kadriyeozkol@gmail.com

*Bu çalışma, 1. Uluslararası Hemşirelik Kongresi, 16-18 Mart 2017, Antalya'da sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Geliş Tarihi: 22 Ocak 2018 / Kabul Tarihi: 9 Temmuz 2018

önceden ailesinden geçici olarak ayrılmış olan öğrencilerin (U=633,000, p=0,003) ölçek toplam puanı diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Sonuç: Özellikle ailesi demokratik tutum sergileyen ve daha önce göç etmiş/yer değiştirmiş/ailesinden ayrılmış öğrenciler başta olmak üzere, öğrencilerin benlik kavramı algıları yüksek olarak saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Benlik kavramı, göç ve göçmenlik, hemşirelik, öğrenciler.

Abstract

Objective: University students have to migrate, although temporarily, from the permanent residences they lived to other cities for education. During that period, students move from adolescence to adulthood and have to cope with physical and psychological development. Therefore, they may face positive or negative situations concerning their self-concepts. So the current study was carried out to determine how nursing students who experienced temporary residence change perceived their self-concepts when they compared themselves to others.

Method: The descriptive study was undertaken with 101 of 174 first year students studying at Nursing School of Health Sciences Faculty of a university who accepted to participate the study and experienced temporary residence change. The data were gathered using Personal Information form and Social Comparison Scale and were analyzed using frequency, means, MannWithney U and Kruskall Wallis tests.

Results: Of the students, 85.1% were female and 77.2% of their families adopted a democratic approach towards their children. However, 27.7% had previously separated from their families temporarily. Mean score of the students from Social Comparison Scale was 80.48±15.30. Besides, it was found that total scale scores of the students whose families adopted a democratic approach towards their children (U=623.500, p=0.027) and those who had previously separated from their families temporarily (U= 633.000, p=0.003) were higher than other students.

Conclusion: Self-concepts of the students, particularly of those whose families adopted a democratic approach and those who had previously migrated/changed residences/separated from their families temporarily were found to be higher.

Keywords: Self-concept, migration and immigration, nursing, students.

Giriş

Göç, toplumsal yapı içerisindeki kişi ve grupların ekonomik ya da kültürel sebeplerden ötürü bir yerden başka bir yere gitmesidir.¹ Bir başka tanımla göç, bireylerin sürekli olarak yaşadığı yerlerden mecburi olarak veya beklentilerine cevap verebilecek yeni yerlere doğru isteyerek gerçekleştirdiği bir harekettir. Bu hareket doğrultusunda, bireylerin hem yaşam şartlarında hem de kültürel özelliklerinde farklılıklar oluşmaktadır.² Bu doğrultuda göç, birçok psikolojik ve sosyal sorun oluşturmakta ve bu açıdan bir risk olarak kabul edilmektedir.^{3,4}

Üniversite eğitimi almak için yaşadığı şehri değiştiren öğrenciler de geçici olarak göç yaşamaktadır. Bu durum öğrencilerin yaşamlarında yeni bir sayfa açmakta, farklı şehirlerde ve farklı insanlar ile etkileşime girmelerine, kendi ayaklarının üzerlerinde durabilmek adına çabalamalarına neden olmaktadır. Bu süre zarfında öğrencilerin kendi kendilerini anlatabilme yetenekleri ve

kişilikleri gelişmektedir. Dolayısıyla öğrenciler kendiliğinden sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlere göre kendilerini tanıma fırsatı yakalar ve toplumdaki diğer kişilerle kendilerini karşılaştırırlar.⁵ Sosyal karşılaştırma olarak tanımlanan bu durum; bireylerin kendi kendilerini değerlendirirken nesnel ölçüt bulamadıklarında, kendilerini sosyal hayattaki diğer insanlar ile karşılaştırma yoluna gitmeleridir ya da bireyin sosyal kimlik oluşturmasında etkili bir süreçtir. Bu doğrultuda kendini çevresindeki diğer bireylerle karşılaştıran birey, toplum içerisinde kendini bir sınıfa koyar. Birey bu durumda hem beceri ve fikirlerini hem de duygularını, kişiliklerini, kazanımlarını, statülerini, prestijini diğerleri ile karşılaştırır.⁶ Bu durum küçük yaşlardan itibaren başlar ve bireyin yaşamı boyunca devam eder. Bir başka ifadeyle bireylerde benlik kavramı, başlangıçta ebeveynlerin sözel ya da sözel olmayan davranışları ile oluşurken, toplum içerisinde sosyal karşılaştırmalarla gelişir.⁷ Bu doğrultuda üniversite eğitimi de daha yetişkinlik dönemine girmemiş bu genç yetişkinlik dönemdeki öğrencilerin benlik kavramı algısının gelişiminde etkilidir. Üniversitelerin hemşirelik bölümlerinde okuyan öğrenci hemşirelerin de önce ailelerinin ve yaşadıkları çevrenin etkisiyle, daha sonra üniversite eğitiminin ve ortamının sağladığı koşulların etkisi ile benlik kavramları değişmekte ve gelişmektedir. Bir başka ifadeyle hemşirelik öğrencilerinin olumlu ya da olumsuz benlik kavramları gelişir.⁸ Olumlu benlik kavramına sahip olan bireylerin kendilerini değerli, başarılı, güvenli ve önemli gördüğü düşünüldüğünde, olumlu benlik kavramına sahip olan hemşirelik öğrencilerinin olumlu bireylerarası ilişkiler kuracağı ve bireyleri anlamakta istekli olacağı, bu durumun ise hemşirelik uygulamalarına pozitif bir şekilde yansıtacağı aşıkardır.⁹ Hemşire adayların ya da hemşirelik öğrencilerinin girişken, sağlıklı ilişkiler kurabilen, özgüveni yüksek bireyler olarak yetişmeleri çok önemlidir. Bu doğrultuda bireylerin/öğrencilerin ailesi, sosyal çevresi ve eğitim süreçlerindeki yaşantıları bunlara etki etmektedir.¹⁰ Dolayısıyla mesleki becerilerin kazanıldığı üniversite ortamının hemşirelik öğrencilerinin benlik algısı üzerindeki etkisi yadsınamaz. Çünkü üniversite eğitimi ile bireyler sadece mesleki becerileri değil aynı zamanda birçok kişisel ve sosyal becerileri de kazanırlar.¹¹ Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin eğitiminde benlik kavramlarının geliştirilmesi hem öğrencilerin kendilerine yönelik algılarının olumlu yönde oluşmasını hem de mesleki rollerinin gelişmesini sağlayacaktır.

Bilindiği üzere hemşirenin bağımsız rollerini yerine getirirken kişiliğinin ve karar alma gücünün dolayısıyla benlik kavramının gelişmiş olması gerekmektedir.⁹ Ülkemizde hemşirelik öğrencileri ile yapılan araştırmalar incelendiğinde benlik kavramına ilişkin sınırlı sayıda çalışmaya rastlanılmaktadır.^{9,12} Ayrıca yurt içinde ve dışında benlik kavramı yerine genellikle hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısına ilişkin çalışmalar yürütülmüş ve öğrenci hemşirelerin benlik saygıları yüksek bulunmuştur.^{10,13-16} Oysa eğitimi nedeniyle ailelerinden, sosyal destek sistemlerinden ayrı kalarak geçici olarak göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin benliklerini nasıl algıladıkları hem akademik başarıları hem de sosyal iletişimleri açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışma, geçici göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin benlik kavramı algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma soruları;

- Geçici göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin benlik kavramı algıları ne düzeydedir?
- Geçici göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin demografik özellikleri, benlik algılarını etkilemekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Türü

Araştırma, geçici göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin benlik düzeylerini saptamak amacıyla yapıldığı için tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, hemşirelik bölümünün birinci sınıfında okuyan 174 öğrenci oluştururken, örneklemi geçici göç yaşayan toplam 140 öğrenci oluşturmuştur. Ancak çalışma, okula devam eden ve araştırmaya katılmayı kabul eden 101 (%72) öğrenci ile tamamlanmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zamanı

Araştırma, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde 3-9 Mayıs 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veriler, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik bilgi formu ve benlik algılarını belirlemeye yönelik 'Sosyal Karşılaştırma Ölçeği' ile toplanmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan bilgi formu, öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, yaşamı geçirdiği yer, geldiği bölge, kaldığı yer, burs alma durumu, çalışma durumu, anne/baba yaşam durumu, mesleği, eğitim durumu ile kardeş sayısı, ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu, aile tipi, aile tutumu, ailenin aylık geliri ve para gönderme durumu, daha önceden ailelerinden ayrı kalıp kalmadıkları ve ayrı kalınan süre gibi sosyo-demografik özelliklerine ilişkin 21 sorudan oluşmaktadır.

Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ise Gilbert ve ark.¹⁷ tarafından 1991 yılında 5 madde halinde oluşturulmuş, ancak Şahin ve Şahin¹⁸ tarafından 1992 yılında madde sayısı önce 6'ya daha sonra Şahin ve ark.¹⁸ tarafından 1993 yılında 18'e çıkarılarak geliştirilmiştir. Ayrıca geliştirilen ölçeğin Cronbach Alpha değeri, Öksüz ve Malhan'ın 2004 yılındaki çalışmasında 0,89 olarak saptanmıştır. Yürütülen araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,92 olarak hesaplanmıştır. Likert tipindeki ölçek "1" negatif, "6" pozitif şeklinde puanlanan bir ölçektir. Ölçekten toplamda 18-108 arasında puan alınmaktadır. Ölçeğin ölçtüğü nitelik, bireyin başkaları ile kıyaslandığında kendini çeşitli boyutlarda nasıl gördüğüne ait algılarını ortaya koymaktır. Yüksek puanlar olumlu benlik kavramı algısını, düşük puanlar ise olumsuz benlik kavramı algısını göstermektedir.¹⁸

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma sürecinde ilk olarak çalışmaya dâhil edilme koşullarını karşılayan ve çalışmaya katılımda gönüllü olan öğrencilerden onam alınmıştır. Ardından bilgi formu ve sosyal karşılaştırma ölçeği internet ortamından öğrencilere sunulurken, bu form ve ölçeğin öğrenciler tarafından doldurmaları sağlanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin demografik özelliklerini tanımlamak için frekans ve ortalama testleri kullanılmıştır. Normal dağılımı test etmek için Kolmogorov ve Smirnov testleri kullanılmış, normal dağılım göstermediği için öğrencilerin demografik özellikleri ile ölçek puanlarını karşılaştırırken Mann Withney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Sosyal Karşılaştırma Ölçeğinin kullanılabilmesi için ölçeği geliştiren araştırmacılardan 06.04.2016 tarihinde e-mail yolu ile izin alınmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için ise hemşirelik bölümünün bağlı olduğu sağlık bilimleri fakültesi dekanlığından 25.04.2016 yazılı izin alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılığı, yalnızca bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan birinci sınıf öğrencilerinin görüşleri ile yürütülmüştür.

Bulgular

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin %85,1'i kadın, %64,4'ü 19 yaş ve üstündedir. %48,5'i en çok şehirde yaşamış, %51,5'i Karadeniz Bölgesinden gelmiştir. %80,2'si yurttta kalmakta, %58,4'ü herhangi bir yerden burs almamakta ve %99'u çalışmamaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrenci Hemşirelerin Demografik Özellikleri (n=101)

Demografik Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	86	85,1
Erkek	15	14,9
Yaş		
≤ 18 yaş	36	35,6
≥ 19 yaş	65	64,4
Yaşamı Geçirdiği Yer		
Köy	16	15,8
İlçe	36	35,6
Şehir	49	48,5
Geldiği Bölge		
Marmara Bölgesi	14	13,9
Ege Bölgesi	7	6,9
Akdeniz Bölgesi	8	7,9
Karadeniz Bölgesi	52	51,5
Doğu Anadolu Bölgesi	3	3,0
İç Anadolu Bölgesi	14	13,9
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	3	3,0
Kaldığı Yer		
Ev	20	19,8
Yurt	81	80,2
Burs Alma Durumu		
Evet	42	41,6
Hayır	59	58,4
Çalışma Durumu		
Evet	1	1,0
Hayır	100	99,0

Öğrencilerin %99'unun annesi ve %95'inin babası sağdır. %79,2'sinin annesi ev hanımı, %29,7'sinin babası serbest mesleğe sahiptir. %66,3'ünün annesi okuryazar, %39,6'sının babası ilkokul mezunudur. %36,6'sının iki kardeşi vardır ve yine %36,6'sı ailesinin ilk çocuğudur. %84,2'si çekirdek aileye sahiptir ve %77,2'sinin ailesi onlara demokratik davranmaktadır. %45,5'inin aile geliri 1400-2500 arasındadır ve %86,1'inin ailesi onlara para göndermektedir. %27,7'sinin ise daha önceden ailesinden ayrı kaldığı ve bunlardan %11,9'unun 1 yıl altında ya da 3 yıldan fazla ayrı yaşadığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyal karşılaştırma ölçeği toplam puanı $80,48 \pm 15,30$ 'dur (Tablo 3). Bununla birlikte öğrencilerin ailelerinin tutumları ile ölçek puanları karşılaştırıldığında, ailesi demokratik olan öğrencilerin sosyal karşılaştırma ölçeği toplam puanının ailesi otokratik olan öğrencilerden daha yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (MWU= 623,500; $p=0,027$). Ayrıca daha önceden ailesinden ayrılan öğrencilerin toplamda sosyal karşılaştırma ölçek puanı (MWU= 633,000; $p=0,003$) ailesinden ayrılmayan öğrencilerin puanlarından yüksektir ve bu bulgu da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 4).

Tartışma

Üniversite eğitim yılları, öğrencilerin gençlik döneminden yetişkinlik dönemine geçişi kapsayan bir süreçtir. Bu süreç içerisinde öğrenciler, sosyal ve mesleki açıdan birçok kazanım elde ederler. Ayrıca tüm bireylerde olduğu gibi öğrencilerin de bu süreçte olumlu bir benlik algısı geliştirmesi ve kendine güven duygularının yeterli olması onları desteklemektedir. Çünkü Çam ve ark.'nın¹⁹ belirttiği gibi bireylerin özgüvenli olmaları, kendilerini sevmeleri, takdir edilmeleri benlik bütünlüğü için önemlidir. Bu doğrultuda göç kavramının öğrencilerin hem psikolojik durumlarına hem de benlik algılarına ya da şemalarına etki etmesi kaçınılmazdır. Bu doğrultuda geçici göç yaşayan hemşirelik öğrencilerinin benlik algı düzeylerini tanımlamak amacıyla yapılan bu çalışmada, çoğunluğu kız, yarısından fazlası 19 yaş ve üstünde, Karadeniz Bölgesinden gelen, burs alan ve tamamına yakını çalışmayan öğrencilerin benlik algı düzeyleri yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar araştırmaya katılan öğrencilerin kendileriyle barışık, kendine güvenlerinin yüksek ve pozitif kişilik özelliklerine ve güçlü sosyal destek ile ilişkilere sahip olduklarını düşündürmüştür. Öğrencilerin çoğunun üniversitenin bulunduğu şehre yakın illerden ve aynı bölgeden gelmesi, öğrencilerin ailelerine istedikleri zaman ulaşma ve sosyal destek görme olasılığını artmıştır. Üniversite öğrencileri ile yürütülen çalışmalarda da bulgularımıza benzer şekilde öğrencilerin kendilerini olumlu algıladıkları bulunmuştur.^{7,8,20} Gemeay ve ark.'nın²¹ hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada ise öğrencilerin çoğunun benlik algılarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Üniversite ortamında öğrencilerin sosyal ilişkilerin ve etkileşiminin artması öğrencilerin benlik algısının gelişmesine ve böylece öğrencilerin benlik saygısı üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Dolayısıyla eğitimin ilerleyen dönemlerinde hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada belirlendiği gibi eğitim programlarının sonuna doğru öğrencilerin benlik saygısı artabilir.²² Tüm bu bulgular arzulan bir durumdur. Bununla birlikte gençlerin olumlu bir benlik algısı edinmelerinde ebeveynlerinin yeri büyük önem taşımaktadır.

Tablo 2. Öğrenci Hemşirelerin Ailelerine İlişkin Özellikleri (n=101)

Ailelerin Özellikleri	n	%
Anne		
Sağ	100	99,0
Vefat	1	1,0
Baba		
Sağ	96	95,0
Vefat	5	5,0
Anne Mesleği		
Ev hanımı	80	79,2
Emekli	4	4,0
İşçi	17	16,8
Baba Mesleği		
Serbest meslek	30	29,7
Emekli	24	23,8
Memur	14	13,9
İşçi	24	23,8
Çiftçi	9	8,9
Anne Eğitim Durumu		
Okur yazar	67	66,3
İlkokul/Ortaokul	11	10,9
Lise	19	18,8
Üniversite	4	4,0
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul	40	39,6
Ortaokul	19	18,8
Lise	30	29,7
Üniversite	12	11,9
Kardeş sayısı		
İki	37	36,6
Üç	32	31,7
Dört ve üzeri	32	31,7
Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu		
Bir	37	36,6
İki	34	33,7
Üç ve üzeri	30	29,7
Aile Tipi		
Çekirdek aile	85	84,2
Geniş aile	16	15,8
Aile Tutumu		
Demokratik	78	77,2
Otokratik	23	22,8
Ailenin Aylık Geliri		
1300 ve altı	34	33,7
1400-2500	46	45,5
2500 üzeri	21	20,8
Ailenin Para Gönderme Durumu		
Evet	87	86,1
Hayır	14	13,9
Daha Önceden Aileden Ayrı Yaşama Durumu		
Evet	28	27,7
Hayır	73	72,3
Daha Önceden Aileden Ayrı Yaşanılan Süre		
1yıl ve altı	12	11,9
2-3 yıl	4	4,0
3yıldan fazla	12	11,9

Tablo 3. Öğrenci Hemşirelerin Sosyal Karşılaştırma Ölçeği Puan Ortalamaları (n=101)

Sosyal Karşılaştırma Ölçeği	n	Ort.	SS	Min.	Max.
Ölçek Toplamı	101	80,48	15,30	45	108

Tablo 4. Öğrenci Hemşirelerin Ailelerinin Özellikleri İle Sosyal Karşılaştırma Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması (n=101)

Demografik özellikler	n	Ort. Sıra	Medyan	MWU; p değeri
Aile tutumu				
Demokratik	78	54,51	85,00	623,500; p=0,027
Otokratik	23	39,11	71,00	
Daha önceden aileden ayrılma durumu				
Evet	28	64,89	90,50	633,000; p= 0,003
Hayır	73	45,67	78,00	

Çünkü ebeveynlerin gençlere yaklaşırken onlara bir çocuk değil de bir yetişkin olarak davranmaları, gençlere yasaklarla değil de dostça, samimi bir rehber olarak yaklaşması, üzüntülerinde sığınacakları bir kucak olmaları, demokratik, hoşgörülü ve sevgiye dayalı iletişim kurmaları benlik algıları ve dolayısıyla benlik saygıları üzerinde olumlu etkiye sahiptir.²³

Yürütülen bu çalışmada da ailesi demokratik olan öğrencilerin benlik algı düzeyleri daha yüksek saptanmıştır. Dolayısıyla benlik algısı yüksek öğrencilerin özgüvenleri gelişebilir ve benlik saygısı da artabilir.²⁴ Öğrencilerle yürütülen bir çalışmada da ailesi demokratik tutum sergileyen öğrencilerin benlik saygısı yüksek saptanmıştır. Belli konularda ebeveynleri tarafından fikirleri alınan çocukların benlik saygısı, anne ve babaların demokratik davranışları sebebiyle olumlu olarak etkilenmektedir.²³ Lise öğrencileri ile yürütülen bir diğer çalışmada da aile tutumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki saptanmış olup, olumsuz aile tutumuna sahip olan öğrencilerin benlik saygılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum ailelerin çocukları üzerinde büyük oranda etkili olduğunu göstermektedir.²⁵

Çalışmamızda daha önceden ailesinden ayrılan öğrencilerin de ayrılmayan öğrencilere göre benlik algıları daha yüksek olarak saptanmıştır. Bu durum daha önce ailelerinden uzak kalan öğrencilerin kendi yaşamlarını yönetmeyi öğrenmelerine, yaşam ile başa çıkma konusunda deneyim kazanmalarına ve kendilerine olan güvenin artmasına bağlanabilir.

Bunların yanı sıra çalışmamızda öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, kaldığı yer, ailesinin tipi, kardeş sayısı, geldikleri bölge ve ekonomik durumları onların benlik algıları üzerinde etki yapmamıştır. Arslantaş ve Adana'nın¹² çalışmasında da öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, kaldığı yer, aile tipi ve kardeş sayıları ile benlik algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ünsal Barlas ve ark.'nın²⁰ çalışmasında da öğrencilerin yaşı, babalarının eğitim durumu, ailesinin gelir durumu ile benlik algıları arasında ilişki bulunmamıştır. Bilbek ve Yılmaz'ın⁸ Beden Eğitimi Spor Yüksekokulunda

yaptıkları çalışmada da öğrencilerin aile geliri ile benlik algıları arasında bir etkileşim bulunamamıştır. Bu bulgular sunulan çalışma ile benzerlik göstermiştir.

Sonuç

Üniversite eğitimi nedeniyle geçici göç yaşayan özellikle ailesi demokratik tutum sergileyen ve daha önce göç yaşayan ya da yer değiştiren veya ailesinden ayrılan öğrenciler başta olmak üzere tüm öğrencilerin benlik algıları yüksektir. Dolayısıyla özellikle otokratik tutum sergileyen ailelerin çocuklarının gelişim gereksinimleri için ailelere yönelik duyarlılığı artıracak eğitimler verilmesi yararlı olabilir. Ayrıca ailelerinden ilk defa ayrılan ve daha öncesinde göç yaşamayan öğrencilerin benlik kavramı algılarını yükseltmek için bu öğrencilere yönelik üniversitelerde danışmanlık hizmetleri verilebilir ve bu hizmetleri sunmak adına kurul veya komiteler kurulabilir. Bu öğrencilerin yine benlik kavramlarını geliştirmek için sosyal becerilerinin artırıldığı faaliyetlere katılımları öğretim elemanlarınca desteklenebilir ve takım çalışmalarında yer almaları sağlanabilir. Aynı şekilde öğretim elemanları bu öğrencileri desteklemek adına kişisel gelişim dersleri alabilir ve konu ile ilgili seminerlere, etkinliklere katılımları konusunda teşvik edilebilirler. Ayrıca konu ile ilgilenen diğer araştırmacılara, çalışmanın tüm sınıflarda yapılarak karşılaştırmaların yapılması, göç yaşanan süre içerisinde öğrenci hemşirelerin yaşadıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkmak için kullandıkları sosyal destek sistemleri gibi baş etme mekanizmalarının da sorgulanması önerilmektedir.

Yazarların Katkıları

Çalışma tasarımı : K Ö-K, ÇG Ö, YK

Veri toplama ve analizi : K Ö-K, ÇG Ö, YK, HÖ

Makalenin hazırlanması : K Ö-K, ÇG Ö, YK, HÖ

Kaynaklar

1. Topçu S, Beşer A. Göç ve sağlık. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006;10(3):37-42.
2. Kaştan, Y. Türkiye’de Göç yaşamış çocukların eğitim sürecinde karşılaşılan problemler. IJOSES/USEBD 2015;2 (4): 216-229.
3. Aker T, Ayata B, Özeren M, Buran M, Bay A. Zorunlu iç göç: Ruhsal ve toplumsal sonuçları. Anadolu Psikiyatri Derg 2002;3(2): 97-103.
4. Polat Uluocak, G. İç göç yaşamış ve yaşamamış çocukların okulda uyumu. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi 2009;26: 35-44.
5. Karasakal N.K, Aksu B. Meslek yüksekokulu teknik ve sosyal program öğrencilerinin sosyal karşılaştırılması sonucu girişimci kişilik eğilimlerini ortaya koymaya yönelik bir alan araştırması. OYBD 2014;6(2): 102-116.
6. Gemlik N, Sıgırnı Ü, Sur H. Sosyal karşılaştırma ve öğrenilmiş güçlülük ilişkisinin yönetsel etkileri: Hastane yöneticileri ve çalışanları üzerine bir çalışma. Yönetim Dergisi 2007;18(57):55-66.
7. Sayiner B, Savaşan E, Sözen D, Köknel Ö. Yüksek öğretim gençliğinin benlik algısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: İstanbul Ticaret Üniversitesi örneği. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2007; 6(11): 253-265.
8. Bilbek M, Yılmaz C.Y. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal karşılaştırma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Ankara Üniv Spor Bil Fak 2014; 12(2): 105-112.
9. Altunay A, Öz F. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 13(1): 46-59.
10. Torun S, Arslan S, Nazik E, Akbaş M, Yalçın S.Ö. Hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve boyun eğici davranışlarının incelenmesi. Cumhuriyet Tıp Derg 2012; 34(4): 399-404.

11. Sungur, G. The effect of online self-esteem and awareness training program on university students. *Procedia Soc Behav Sci* 2015; 197: 476-481.
12. Arslantaş H, Adana F. Üniversite eğitimi nedeni ile geçici göç yaşayan öğrencilerin kendilik algıları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2010; 13(3): 17-22.
13. Whang, S. J. The relationship between clinical stress, self-efficacy, and self-esteem of nursing college students. *J Korean Acad Soc Nurs Educ* 2006; 12(2): 205-213.
14. Arslan Özkan İ, Özen A. Öğrenci hemşirelerde boyun eğici davranışlar ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Kor Hek* 2008; 7(1): 53-58.
15. Dinçer F, Öztunç G. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 2009;16(2): 22-33.
16. Ramírez M.A.N, Quirarte G.E.G, Reyes R.D.C.R. Relationship of self-esteem and happiness from the positive psychology among intercultural nursing students. *Rev. Enfermería Actual en Costa Rica* 2015; (29): 45-62.
17. Gilbert P.S, Allan S, Trent D. A social comparison scale: psychometric properties and relationship to psychopathology. *Pers Individ Dif* 1991; 19(3): 293-299.
18. Savaşır I, Şahin N.H. Bilişsel-davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler. *Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları*, 1997; 110-114.
19. Çam M.O, Engin E, Uğuryol M. Üniversite öğrencilerinde benlik gelişimi ve güven duygusu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2017; 10(51): 508-514.
20. Ünsal Barlas G, Karaca S, Onan N, Işıl Ö. Üniversite sınavına hazırlanan bir grup öğrencinin kendilik algıları ve ruhsal belirtileri arasındaki ilişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 2010; 1(1): 18-24.
21. Gemeay E, Behilak S, Kanona A, Mansour E.A. Self concept and academic achievements among nursing students. *Life Sci J* 2013; 10(1): 1466-1470.
22. Begley C.M, White P. Irish nursing students' changing self-esteem and fear of negative evaluation during their preregistration programme. *J Adv Nurs* 2003; 42(4): 390-401.
23. Baybek, H, Yavuz, S. Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi* 2005; 14: 73-95.
24. Frisby C.L, Tucker C.M. Black children's perceptions of self: Implications for educators. *Educ Forum* 1993; 57: 146-156.
25. Tanrıverdi D, Savaş E, Gönüllüoğlu N, Kurdal E, Balık G. Lise öğrencilerinin yeme tutumları, yeme davranışları ve benlik saygılarının incelenmesi. *Eur j Ther* 2011; 17(1):33-39.